भुटानमा १० वर्षमा १० हजार मेगावाट

कान्तिपुर संवाददाता

काठमाडौं– नेपालका राजनीतिक दलहरूले हजारौं मेगावाट बिजुली उत्पादन गर्ने भाषण मात्रै गरिरहेका बेला छिमेकी भुटानले १० वर्षमा १० हजार मेगावाट उत्पादन गर्ने पक्कापक्की भएको छ । यसमध्ये करिब ३ हजार मेगावाट क्षमताका आयोजनाको निर्माण सुरु भइसकेको छ भने बाँकी ७ हजार मेगावाट निर्माण सुरु गर्ने तयारीमा छन् ।

'१० वर्षमा १० हजार मेगावाट उत्पादन गर्दै छौं,' भुटानको एक मात्र विद्युत् उत्पादक संस्था ड्रुक ग्रिनको प्रबन्ध निर्देशक छेवाङ रिन्जिनले भने । रिन्जिन राजधानीमा आइतबार सम्पन्न दक्षिण एसियाली आर्थिक सम्मेलनमा भाग लिन नेपाल आएका हुन् ।

पछिल्लो समयमा दक्षिण एसियामा उल्लेख्य आर्थिक प्रगति गरेको भुटानको अर्थतन्त्रमा जलविद्युत्को मात्रै ४५ प्रतिशत हिस्सा रहेको रिन्जिनले बताए । 'सरकारलाई ३० प्रतिशत कर तिर्नुका साथै झन्डै ९० प्रतिशत लाभांश पनि दिन्छौं,' उनले भने, 'पछिल्लो समयमा अर्थतन्त्रमा जलविद्युत्को योगदान ४५ प्रतिशत पुगेको छ ।'

भुटानको अहिले बन्न लागेका आयोजनामा भारतीय लगानी छ । यससँगै भारत त्यहाँको बिजुलीको बजार पनि हो । भुटानले प्रतियुनिट २ भारतीय रुपैयाँमा बिक्री गरिरहेको छ । स्वदेशी उपभोक्ताका लागि भने यो दर प्रतियुनिट ३ नेपाली रुपैयाँसरह छ । भारतसँग व्यापार नाफा भएको एक मात्र दक्षिण एसियाली मुलुक पनि भुटान नै हो ।

जलविद्युत् आयोजना निर्बाध सम्पन्न हुन नीतिगत स्थायित्व मुख्य सर्त रहेको रिन्जेनको धारणा छ । 'यो लामो अवधिको लगानी हो,' उनले भने, 'त्यसैले नीतिगत स्थायित्वसँगै सस्तो लगानीको पनि आवश्यकता पर्छ ।'

बिजुलीको उपलब्धता हुने बित्तिकै करिब १० वटा खानीजन्य उद्योग स्थापना भएको रिन्जेनले बताए । 'बिजुली भएपछि उद्योग पनि फस्टाउँदो रहेछ ।'

सम्मेलनका क्रममा दक्षिण एसियामा बिजुली प्रवाह गर्न क्षेत्रीय ग्रिडको अवधारणासमेत आएको छ । 'भुटान र नेपालमा भएको विद्युत्को सम्भावना पहिल्याई क्षेत्रीय ग्रिड नै बनाउन सकिन्छ,' पूर्व अर्थमन्त्री रामशरण महतले भने ।

यसबाहेक यस क्षेत्रमा यातायात सञ्जाल विस्तारको पनि सम्भावना खोजिएको थियो । 'यी मुद्दाहरूलाई सार्कको अहिलेको अध्यक्ष मालदिम्ससम्म पुर्‍याउनुपर्छ,' साउतीका अध्यक्ष पोषराज पाण्डेले भने । सम्मेलनले यस क्षेत्रका अतिकम विकसित मुलुकको व्यापार विस्तार र क्षेत्रीय सम्झौता कार्यान्वयनमा पनि जोड दिएको छ ।

यसैगरी साफटामा भएका संवेदनशील वस्तुको सूची हटाउने, खाद्य बैंक स्थापनाजस्ता महत्वपूर्ण विषय हटाउन क्षेत्रीय सरकारहरूले ध्यान दिनुपर्ने पाण्डेले बताए । 'सम्झौता कार्यान्वयनमा पनि जोड दिइएको छ,' उनले भने । चौथो सार्क आर्थिक सम्मेलन ढाकामा आयोजना गर्ने सहमति पनि भएको छ ।

सार्क आर्थिक सम्मेलन सकियो | कार्यक्रममा पूर्वअर्थमन्त्री रामशरण महत, पोषराज पाण्डे र विज्ञ रहेमान सोभान । तस्बिर : कान्तिपुर

> अर्थतन्त्रमा जलविद्युत्को हिस्सा ४५ प्रतिशत